

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Силабус навчальної дисципліни «ПСИХОТЕРАПІЯ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ»

Інститут	Оперативно-рятувальних сил
Кафедра	Психології діяльності в особливих умовах
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити ЕКТС/120 год.
Тип навчальної дисципліни	Вибіркова
Навчальний семестр	Третій
Форма здобуття вищої освіти	Очна, заочна
Мова викладання	Українська
Викладач(і)	<p>Яценко Тамара Семенівна, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України.</p> <p>Наукові інтереси стосуються проблем глибинної психології, зокрема розробки психодинамічної теорії та глибинної психокорекції. Дослідження сутності психіки в її цілісності та розробці нових методів її глибинно-психологічного пізнання</p> <p>Автор та співавтор понад 500 наукових праць, серед яких – монографії, навчальні посібники, науково-методичні публікації, статті у фахових та міжнародних виданнях, присвячені проблемам глибинної психокорекції, психотерапії, психології несвідомого, профілактики та подолання в т.ч. адиктивних форм поведінки. У центрі наукових досліджень перебуває розробка та багаторічна апробація методу активного соціально-психологічного пізнання психіки (АСПП), що має визнання в Україні та закордоном.</p> <p>Профіль Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=zXliU8wAAAAJ&hl</p> <p>Профіль WoS (Researcher ID) : https://publons.com/researcher/Q-5545-2018</p> <p>Контактні дані для консультування: електронна пошта: yatsenko_tamara@nuczu.edu.ua</p>

Викладач(і)

Фомич Микола Володимирович, начальник кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, кандидат психологічних наук, доцент.

Наукові інтереси стосуються проблем психології діяльності в особливих умовах, психології управління, психології залежностей, психологічного захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Scopus author ID:

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58286509800>

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1253-2656>

Google Scholar:

<https://scholar.google.com/citations?user=wqQEt1gAAAAJ&hl>

Контактні дані для консультування: електронна пошта:

fomych_mykola@nuczu.edu.ua

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психотерапія залежностей» є вибіркоvim компонентом, що спрямований на поглиблення уявлень здобувачів освіти щодо психологічних механізмів формування залежностей, опанування сучасних психотерапевтичних підходів до профілактики, корекції та подолання різних типів залежностей із застосуванням глибинно-психологічних методів роботи.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни спрямовано на формування в здобувачів вищої освіти системи наукових уявлень та практичних умінь щодо психотерапевтичних технологій роботи із різними типами залежностей.

Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)

Навчальні заняття (лекційні, семінарські, тренінгові, індивідуальні); консультації; самостійна робота; контрольні заходи.

Компетентності

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.
СК9. Здатність здійснювати комплексну психологічну оцінку та застосовувати сучасні методи і технології психологічної реабілітації, спрямовані на відновлення психічного стану, функціонування та соціальної адаптації особистості після травмуючих чи кризових подій.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

	<p>ПРН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.</p> <p>ПРН 12. Розробляти та впроваджувати сучасні підходи й технології психологічної реабілітації, спрямовані на відновлення психічного здоров'я та соціального функціонування особистості після травмуючих подій, зокрема спричинених війною.</p>
--	---

Де можна застосувати отримані знання та вміння	Отримані знання та вміння з навчальної дисципліни дозволяють здобувачам застосовувати сучасні підходи до профілактики, діагностики та корекції адиктивної поведінки, ефективно організувати індивідуальну й групову психотерапевтичну роботу із залежними особами, будувати професійну взаємодію з клієнтами та їхнім оточенням, а також використовувати психологічні ресурси для підтримки процесу реабілітації та соціальної інтеграції осіб із різними формами залежностей.
---	--

Зміст навчальної дисципліни	Кількість годин
Тема 1. Концептуальні основи та еволюція поглядів на залежну поведінку і методи її психотерапії	12
Тема 2. Біопсихосоціальна модель залежної поведінки: інтегративний аналіз ролі генетичних факторів та глибинної психодинаміки	12
Тема 3. Аналіз психічного травматизму та базальних захистів у генезисі залежної поведінки	12
Тема 4. Дисфункція сімейної системи: психодинамічний аналіз співзалежності	12
Тема 5. Методологія та етика дослідження залежної поведінки	12
Тема 6. Мотиваційне інтерв'ювання як основа психотерапевтичної взаємодії із залежною особистістю	13
Тема 7. Сучасні психотерапевтичні технології роботи із різними типами залежностей	15
Тема 8. Метод АСПП як інструмент групової глибинної психокорекції залежної поведінки	13
Тема 9. Застосування АСПП у роботі із сімейною системою залежної особистості та розвитку навичок протистояння рецидиву	13
Модульна контрольна робота	6
Загальна кількість годин	120

Форма підсумкового контролю	Іспит
Оцінювання навчальних досягнень	Здійснюється за 100-бальною шкалою за критеріями, що наведені у робочій програмі дисципліни
Політика викладання навчальної дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань. 2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів. 3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни.

	<p>4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.</p> <p>5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.</p> <p>6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.</p> <p>7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документа НУЦЗ України.</p>
<p>Рекомендовані основні джерела інформації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Диса О.В., Шинкаренко І.О. Психологія девіантної поведінки : навч. посіб. Дніпро. ДДУВС. 2024. 77 с. 2. Кокун О.М., Мороз В.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О. Діагностування поведінкових адикцій військовослужбовців : метод. посіб. Київ : ТОВ «7БЦ», 2024. 36 с. 3. Кокун О.М., Мороз В.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О. Профілактика поведінкових адикцій військовослужбовців: метод. посіб. Ч. 1. Київ: ТОВ «7БЦ», 2025. 209 с. 4. Лобанов С.О., Зайчикова Т.В. Психологія та психотерапія залежної поведінки. Київ: 7БЦ, 2025. 628 с. 5. Психотерапія за Габбардом: посібник: 2-е видання / за ред. Голлі Крісп, Глена О. Габбарда: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2025. 943 с. 6. Сорокіна О.А. Психологія залежності: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2014. 180 с 7. Типові види залежної поведінки / О. М. Чулков, А. З. Григорян, К. А. Сінча. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2017. 131 с. 8. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання. Київ, 2004. 679 с. 9. Яценко Т.С. Самодепривація психіки та дезадаптація суб'єкта. Київ, 2015. 280 с. 10. Яценко Т.С. Архаїчний спадок психіки: психоаналіз феноменології проблеми. Дніпро: Інновація. 2019. 283 с.